

Yttrande

Datum
2017-05-02

Dnr
1426-2017
Ert Dnr
M 597-17
Direkt
010-698 61 21

Mottagare
Mark- och miljödomstolen
Box 1070
462 28 Vänersborg

Handläggare
Margareta Lundin Unger
Miljöprövning och miljötillsyn
margareta.lundinunger@havochvatten.se

Yttrande över överklagande av Länsstyrelsen i Örebro läns beslut, angående föreläggande att åtgärda bristfällig avloppsanläggning i Hällefors kommun

Havs- och vattenmyndigheten har förelagts att yttra sig över överklagande av Länsstyrelsen i Örebro läns beslut angående Bergslagens miljö- och byggnämnds föreläggande om att åtgärda bristfällig avloppsanläggning på fastigheten [borttagen uppgift enligt GDPR], Hällefors kommun. Myndigheten lämnar här följande yttrande.

Havs- och vattenmyndighetens inställning

Havs- och vattenmyndigheten anser att det i förevarande ärende inte framkommit uppgifter som visar att det finns skäl att ställa krav på reduktion av kväve från den aktuella anläggningen. Generellt kan sägas att om krav på kvävereduktion ska ställas på små avloppsanläggningar bör det vara väl miljömässigt motiverat eftersom det är kostsamt och tekniskt komplicerat att införa kvävereduktion i sådana anläggningar. Havs- och vattenmyndigheten tar inte ställning till de andra kraven i föreläggandet om att åtgärda den bristfälliga avloppsanläggningen eller tidpunkten för att genomföra åtgärderna.

Beskrivning av ärendet

Samhällsbyggnadsnämnden Bergslagen har förelagt Hällefors kommun i egenskap av va-huvudman att åtgärda avloppsanläggningen [borttagen uppgift enligt GDPR]. Till anläggningen är 58 pe anslutna. Länsstyrelsen i Örebro län som avslag överklagandet den 20 januari 2017. Förbundet överklagade vidare till Mark- och miljödomstolen. Samhällsbyggnadsförbundet Bergslagen har begärt att domstolen ska inhämta ett utlåtande från Havs- och vattenmyndigheten angående kravet på kväverening vid mindre avloppsanläggningar upp till 200 personekvivalenter (pe).

Motivering

Tillämpliga bestämmelser

Av 2 kap. 3 § miljöbalken framgår att alla som bedriver en verksamhet ska utföra de skyddsåtgärder, iaktta de begränsningar och vidta de

försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. I samma syfte ska vid yrkesmässig verksamhet användas bästa möjliga teknik.

Kraven i 2 kap. 3 § gäller dock enligt 2 kap. 7 miljöbalken bara i den utsträckning det inte kan anses orimligt att uppfylla dem.

Enligt 9 kap. 7 § miljöbalken ska avloppsvatten avledas och renas eller tas om hand på något annat sätt så att olägenhet för människors hälsa eller miljön inte uppkommer. För detta ändamål ska lämpliga avloppsanordningar eller andra inrättningar utföras.

Havs- och vattenmyndighetens allmänna råd

Havs- och vattenmyndigheten har givit ut allmänna råd (HVMFS 2016:17) som är avsedda att utgöra vägledning för den bedömning som ska göras av vad som är rimligt att kräva vid prövning av små avloppsanläggningar och vad som kan utgöra en lämplig avloppsanordning. Häri anges följande ”Den kommunala nämnden bör i varje enskilt fall relatera skyddsåtgärder beträffande hälso- och miljöskydd för den enskilda anordningen till en normal eller hög skyddsnivå. Bedömningen av vilken skyddsnivå som behövs bör göras utifrån naturgivna och andra förutsättningar för området ifråga. Kommunala strategier och planer såsom översiktsplaner eller bevarandeplaner för Natura 2000-områden kan vara ett stöd i arbetet. Därutöver bör förhållandena på fastigheten beaktas.”

Havs- och vattenmyndighetens allmänna råd om små avloppsanläggningar för hushållsspillvatten är främst avsedda för anläggningar upp till 25 pe men råden kan tillämpas också för anläggningar upp till 200 pe. Vad som anges i dessa råd är inte bindande krav men ska ses som vägledande för tillståndsprövningsmyndighetens bedömning. Enligt de allmänna råden ska nämnden alltid göra en bedömning av vilken skyddsnivå som ska gälla för varje enskild anläggning. Kraven ska anpassas efter recipientens känslighet och efter vad som krävs för att undvika olägenhet för människors hälsa eller miljön. Exempel på vad som kan anses utgöra ett känsligt ytvatten som kan medföra krav på hög skyddsnivå är om utsläppet sker direkt eller i nära anslutning till en vattenförekomst som är påverkad av övergödning och kräver restriktioner avseende utsläpp av fosfor och/eller kväve. Det är bara om en anläggning ska placeras på en plats med hög skyddsnivå som de allmänna råden rekommenderar att avloppsanordningen bör utföras så att den kan förväntas uppnå minst 50 % reduktion av kväve. Vid bedömningen av om det är orimligt att vidta försiktighetsmått enligt 2 kap. 3 § miljöbalken (som t ex krav på kvävereduktion) ska det enligt de allmänna råden beaktas om de kommunala reningsverken i området saknar krav på kvävereduktion och nitrathalterna i grundvattnet är låga.

I detta fall har de större kommunala reningsverken i området inga krav på kväverening. Med anledning av att krav på kväverening inte har ansetts motiverat för dem så borde inte heller krav på kväverening ställas på de små avloppsanläggningarna i samma område.

Naturvårdsverkets föreskrifter

Naturvårdsverket ansvarar för vägledning om avloppsanläggningar större än 200 pe. Naturvårdsverkets föreskrift 2016:6 reglerar rening och utsläpp för avloppsreningsanläggningar från 2 000 pe och uppåt. Generellt krav på kväverening ställs för anläggningar från 10 000 personekvivalenter och uppåt om utsläppet sker till havs- och kustvattenområdet från norska gränsen till och med Norrtälje kommun. Samma krav gäller även för anläggningar vars utsläpp sker i avrinningsområden som avvattnas till det angivna området och som bidrar till föroreningen av området.

Utpekade områden som är känsliga för utsläpp av kväve är således havs- och kustvattenområden i södra Sverige. Där ställs krav på behandling av kväve för större reningsverk. Om utsläppet sker i inlandet i södra Sverige får reningsverket tillgodoräkna sig retentionen av kvävet på dess väg ut till havet, det vill säga den naturliga process i sjöar och vattendrag där utsläppt kväve omvandlas till kvävgas.

Är det miljömässigt motiverat att ställa kvävekrav på den aktuella anläggningen?

När det gäller avloppsanläggningar under 2 000 pe finns inga generella krav på rening fastställda i några föreskrifter för sådana anläggningar. Skyddsåtgärder som ställs i förelägganden och tillstånd för små avloppsanläggningar måste därför vara motiverade ur miljö- eller hälsosynpunkt och utgå från en bedömning i varje enskilt fall. En rimlighetsavvägning ska göras genom att väga nyttan mot de kostnader som kravet medför. Utbyggnad av kväverening är en kostsam skyddsåtgärd för små avloppsanläggningar varför behovet behöver motiveras utifrån t.ex. ett särskilt behov att skydda den specifika recipienten från kväve.

I det här fallet sker utsläppet till sjön Halvarsnoren som enligt Länsstyrelsens sjöfaktablad är en näringsfattig sjö. Sjöns ekologiska status bedöms som måttlig eftersom det förekommer vandringshinder i anslutning till sjön. Enligt VISS finns det inga tecken på övergödning och det finns inget utpekat behov av att minska utsläpp av kväve till sjön. Inte heller av tidigare beslut i ärendet framgår någon annan anledning till varför denna recipient skulle vara särskilt känslig för tillskott av kväve. Halvarsnoren ingår i Gullspångälvens vattensystem med avrinning till Väneren och utsläppet medför således inte någon direkt påverkan på havs- och kustvattenområden. Sammanfattningsvis har det inte framkommit något i handlingarna som talar för att denna recipient skulle vara känslig för kvävetillskott eller att det finns andra skäl att rena avloppsvattnet från

kväve. Det är därför tveksamt om det är miljömässigt motiverat med kväverening vid den aktuella avloppsanläggningen.

Tekniskt möjligt

Kravet i 2 kap. 3 § miljöbalken på användning av bästa möjliga teknik måste enligt Havs- och vattenmyndighetens bedömning syfta till att minimera någon form av skadlig hälso- eller miljöpåverkan från en anläggning. Om det inte finns ett miljömässigt eller hälsomässigt behov av att minimera kväveutsläppen finns det således inte heller skäl att ställa krav på att sådan teknik ska installeras även om teknik för denna typ av rening finns tillgänglig på marknaden.

Beslut om detta yttrande har fattats av enhetschefen Ann Lundström efter föredragning av utredaren Margareta Lundin Unger. I den slutliga handläggningen av ärendet har även deltagit verksjuristen Ann Lundahl och utredaren Åsa Gunnarsson.

Ann Lundström

Margareta Lundin Unger

Bilagor:

Länsstyrelsens sjöfaktablad om Halvarsnoren